

Warszawa, 6 kwietnia 2022 roku

Sprawa: Zmiana przepisów ustawy Prawo
bankowe dotycząca przetwarzania
danych osobowych - upadłość
konsumencka

Znak sprawy: FN9.056.1.2022

Kontakt: Kancelaria MF
tel. +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na Pana petycję w sprawie przetwarzania danych o upadłościach konsumenckich przez banki, instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy Prawo bankowe oraz inne podmioty, przedstawiam negatywne stanowisko w sprawie propozycji zmian legislacyjnych zawartych w petycji, gdyż:

1. dziesięcioletni termin udostępniania informacji o ogłoszeniu upadłości został uregulowany na poziomie ustawowym, tj. w ustawie o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz prawo upadłościowe (art. 491^{14a} ust. 1 pkt 2);
2. banki obowiązane są do badania zdolności kredytowej, a informacja o ogłoszeniu upadłości jest jednym z istotnych czynników wpływających na tę ocenę; rejestry kredytowe jako bazy informacji wykorzystywanych przez banki dla badania zdolności kredytowej dostarczają bankom informacje niezbędne do tej oceny i z tego względu niezbędne jest przetwarzanie danych o upadłościach przez banki jak i rejestry kredytowe, fakt ogłoszenia upadłości nie oznacza automatycznej decyzji o odmowie przyznania finansowania przez bank.

Ad. 1

Od 1 grudnia 2021 r. dane o ogłoszonych upadłościach są publicznie dostępne w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, który działa na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1909). Dane zawarte w Rejestrze co do zasady automatycznie przestają być ujawniane po upływie 10 lat od dnia prawomocnego zakończenia lub umorzenia postępowania (art. 11 ust. 2 ww. ustawy).

Należy zwrócić uwagę, że w ramach procesu legislacyjnego w uzasadnieniu do tej ustawy wskazano: „Okres przechowywania danych dotyczących postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych podyktowany jest dążeniem do zapewnienia bezpieczeństwa obrotu przy poszanowaniu jednocześnie prawa do prywatności i ochrony danych osobowych podmiotów ujętych w Rejestrze. Regulacja przewidująca, że po upływie 10 lat (wzgl. 3 lat) przestają być ujawniane dane dotyczące postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych wprowadza bowiem fundamentalną zmianę w porównaniu ze stanem obecnym, w którym publikacja w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oznacza, że dany fakt zostaje ujawniony niejako na zawsze i wiadomości tej nie można przestać ujawniać. Wprowadzenie terminów końcowych ujawniania danych ma na celu ochronę praw podmiotów, których dane są ujawnione w Rejestrze. Jednocześnie należy zauważyć, że terminy te muszą być odpowiednio długie, gdyż celem obwieszczeń w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym nie jest tylko ostrzeżenie uczestników obrotu przed niewypłacalnym dłużnikiem, ale także - a nawet w większym stopniu - zagwarantowanie pewności prawnej np. co do ważności czynności prawnych, ich skutków rzeczowych, skuteczności spełnienia zobowiązania itp.”.

W związku z powyższym, przyjmując ustawę o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, ustawodawca w sposób precyzyjny określił okres przetwarzania danych w jawnym Rejestrze, do korzystania z którego uprawnione są zarówno banki, jak i rejestry kredytowe.

Z uwagi na jednoznacznie wskazany termin udostępniania danych związanych z ogłoszeniem upadłości, nie ma potrzeby podejmowania działań legislacyjnych w tym obszarze.

Ponadto zgodnie z art. 491^{14a} ust. 1 pkt 2 ustawy prawo upadłościowe sąd wydaje postanowienie o odmowie ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w stosunku do upadłego prowadzono

postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań, chyba że ustalenie planu spłaty wierzycieli lub umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Skrócenie zatem 10 - letniego terminu przetwarzania danych o upadłości konsumenckiej przewidzianego w powołanym przepisie mogło by uniemożliwić weryfikację ww. warunku przez sąd.

Ad. 2

Banki są instytucjami zaufania publicznego, a ich działalność podlega nadzorowi sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego. Jednym z podstawowych ustawowych obowiązków banków jest badanie zdolności kredytowej osób składających wnioski o zawarcie umowy kredytu. Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe, bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności. Osobie fizycznej, prawnej lub jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną, które nie mają zdolności kredytowej, bank może udzielić kredytu tylko w przypadkach ściśle określonych w ustawie. Jak wskazuje się w doktrynie, to „ustawodawca skierował do banków publicznoprawny zakaz udzielania kredytów podmiotom niedającym gwarancji wypłacalności. Podstawowym celem tego zakazu jest ochrona deponentów, których interesy mogą być zagrożone poprzez udostępnianie środków pochodzących z dokonanych przez nich wkładów oszczędnościowych i innych depozytów osobom o niewystarczająco sprawdzonej zdolności kredytowej. Z treści ww. przepisu wynika więc uprawnienie wobec kredytobiorców, a zarazem obowiązek banku wobec deponentów, do przeprowadzenia kontroli zdolności kredytowej zarówno na etapie zawierania stosunku kredytowego, jak i w czasie jego trwania" (Z. Ofiarski, komentarz do ustawy - Prawo bankowe). Również w wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacjach (na przykład Rekomendacji T czy Rekomendacji S) oczekuje się od banków analizy zdolności kredytowej, w tym w oparciu o zewnętrzne bazy danych.

Publicznoprawny charakter obowiązku badania zdolności kredytowej oznacza, że bank jest zobligowany do badania tej zdolności w każdym przypadku bez względu na to, kto ubiega się o kredyt i jaka jest wnioskowana kwota kredytu. Informacje dotyczące upadłości są istotne dla banków z punktu widzenia oceny ryzyka i analizy zdolności kredytowej, bowiem bank musi wiedzieć, czy podejmując decyzję kredytową wchodzi w relację z osobą, która z powodu niewypłacalności albo ryzyka niewypłacalności, ogłosiła upadłość konsumencką. Informacja taka jest istotna również z punktu widzenia monitorowania ryzyka kredytowego w trakcie spłaty już udzielonych zobowiązań - monitorując sytuację kredytobiorcy w trakcie spłaty zobowiązania bank musi posiadać informacje, czy kredytobiorca ogłaszał w przeszłości upadłość konsumencką i czy w związku z tym nie jest np. w trakcie wykonywania układu albo w trakcie realizacji planu spłaty.

Działania podejmowane przez banki w zakresie oceny zdolności kredytowej są podejmowane w interesie ich klientów. Banki, analizując zdolność kredytową, działają z najwyższą starannością wymaganą od profesjonalistów. Właściwe decyzje o przyznaniu kredytu lub odmowie jego zawarcia chronią klientów przed nadmiernym zadłużeniem i zawarciem zobowiązań, których nie będą w stanie spłacić, jak również uwzględniają interesy klientów - deponentów, którzy powierzając bankom swoje środki, oczekują od nich podejmowania racjonalnych decyzji kredytowych.

Należy również podkreślić, że okoliczność, czy wobec danej osoby została ogłoszona upadłość, nabrała jeszcze większego znaczenia po wejściu w życie przepisów liberalizujących możliwość ogłoszenia upadłości osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (nowelizacja Prawa upadłościowego z 2019 r.).

Z tego względu ograniczenie bankom i rejestrom kredytowym dostępu do danych o upadłościach konsumenckich byłoby działaniem nieracjonalnym, ograniczającym możliwość dokonania rzetelnej analizy zdolności kredytowej i w konsekwencji działaniem na niekorzyść klientów sektora bankowego.

Na marginesie wskazać należy, że postępowania upadłościowe toczą się na wniosek zainteresowanych podmiotów, które są w pełni świadome, że ogłoszenie upadłości wiąże się z podaniem tej informacji do publicznej wiadomości. Ponadto o przetwarzaniu danych o upadłości konsumenckiej przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa

bankowego i banki osoby, których dane dotyczą, są informowane w klauzuli informacyjnej otrzymywanej w banku podczas zawierania umowy kredytu. Biuro Informacji Kredytowej zamieszcza tę informację także na swojej stronie internetowej.

Ad. 3.

Niezależnie od powyższego, pragnę zauważyć, że klienci, którzy ogłosili upadłość, nie są automatycznie wykluczeni z możliwości udzielenia finansowania, choć fakt ogłoszenia upadłości jest jedną z okoliczności branych pod uwagę podczas badania zdolności kredytowej. Banki stosują indywidualne podejście do konkretnej sprawy w ramach całości procesu badania zdolności kredytowej, analizując w szczególności w omawianym zakresie:

- na jakim etapie znajduje się postępowanie w sprawie upadłości - czy zostało ono zakończone bądź umorzone,
- jaki jest plan spłaty zadłużenia i wynikające z niego: całkowita kwota zadłużenia do spłaty oraz kwota miesięcznych obciążeń,
- jaka była przyczyna problemów finansowych klienta i czy źródło problemów ustąpiło, czy wciąż ma miejsce,
- czy klient posiada stabilne i wiarygodne źródło dochodu zgodnie z tym czy spełnione są wymogi Rekomendacji T,
- czy klient posiada zdolność kredytową z uwzględnieniem obciążeń wynikających z planu spłaty i raty wnioskowanego kredytu,
- czy klient posiada wiarygodność kredytową w oparciu o dotychczasową historię kredytową.

Mając powyższe na uwadze, fakt przeprowadzenia postępowania upadłościowego jest czynnikiem wymagającym od banku analizy w ramach całości procesu oceny możliwości udzielenia nowego finansowania. Niemniej jednak możliwe jest przyznanie kredytu klientom z zakończonym bądź umorzonym postępowaniem, jeśli wynik oceny zdolności kredytowej klienta jest pozytywny.

Podsumowując, brak jest podstaw do uwzględnienia postulatów dotyczących zmiany Prawa bankowego w analizowanym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia

Ministra Finansów

Dyrektor

Departamentu Rozwoju Rynku Finansowego

Katarzyna Przewalska

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Załącznik: Klauzula RODO